

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt VII. Miseria non videntium Deum omnia videntem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

ratio. Nam si viscera sua, ipsumque suum Unigenitum Christum in nos effudit, cum adhuc conciliati non essemus, dicente Zacharia: *Per viscera misericordiae Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto*; cur eandem misericordiam suam retraheret, postquam nos morte sua suos fecit? Nam, teste Paulo: *Commendat Deus Charitatem suam in nobis, quod cum inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est: multo igitur magis nunc iustificari in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum.*

Luc. 1.3.

Rom. 5. 78.

C A P V T VII.

Miseria non videntium, & fructus videntium Deum omnia videntem.

Um aliquando Christus ab Hierichunte non procul abesset, cæcus, qui in via stiperat collegerat, intellexeratq; ex turba Dominum comitante, quis transfret, contentissimam voce clamavit, dicens: *IESU Fili David miserere mei.* Et qui praibant, increpabant eum, ut taceret. Ipse vero multo magis calmabat. Quasi calcar, non frænum; immo, quasi non aquam, sed oleum flammæ addidissent, ita non modò non compescuerunt clamantem, sed etiam prohibendo magis incitauerunt. Cur cæcus increpatione non passus est se emendari, cum alioqui homines à nulla non re abstineant, reprehensi? Sensit nimirum, quantum sit malum in cæcitate, quantumque bonum in usu oculorum. Maluit igitur reprehendi, quam cæcus manere. *Nil cæco miserius, clamant cæci.* Raphaël ad cæcum Tobiam ingressus salutavit eum, & dixit: *Gaudium tibi sit semper. Et ait Tobias: Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen celi non video?* Sic cæcitas omnia facit amarescere, atq; ipsum gaudium vertit in luctum. Nil cæco lumen, nil dies, nil ipse Sol prodest. Palpat, & offendit ad omnes parietes. Vbique tenebras patitur; omnia sunt illi caligo: sit meridies licet, tamen ille noctem in oculis circumfert. Non illum in hortis flores, non virorum graminum, non purpuræ fulgor oblectat: atra, apud eum, & mæsta sunt omnia; ac quamuis sit in Paradiso, in Tænaro sibi versari videtur, & in ipso Acherunte. Quid multis? fortissimus ille tot victoriarum numerator Samson, postquam oculos amisit,

I.

Luc. 18. 35.

Tob. 5. 11.

à puero, monstri instar, in ludibrium fuit circumductus.

II. Oculos homo cum bestijs habet communes, nec sanè pauce bestia præstantia visus hominem antecellunt. Nunquam ille tam acutum cernit, quàm aut aquila, aut serpens Epidaurius, aut lynx, aut dorcas, aut ipsas tenebras irradians felis. At mentis acie homo omni animante est superior, ibi vis videndi atque intelligendi eum supra omnes bestias altissimè extollit. Quare multò tristius malum est, mente cæcum esse. Quod si mortales cognoscere, ó quantis clamoribus cuperent, eà cæcitate liberari, quæ bestijs æquiparantur! Esse autem etiam quandam mentis cæcitate, eodem loco, in ipsis Apostolis, est demonstratum, quibus postquam Dominus clarissimis verbis dixit: *Ecce ascendimus Iero-*

Luc. 18. 23. *solyman, & consummabuntur omnia, que scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellauerint, occident eum, & tertia die resurget* (quis Sol verbis his clarior?) *Et tamen ipsi, ait Euangelista, nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant, que dicebantur.* Tantæ tenebræ in ijs, qui lux mundi erant futuri, extiterunt.

III.
Cic. in som-
nio Scip.
Pier. Val.
lib. 33.

Miramur Apostolos? miremur nosmetipsos, qui ipsi sapius Solem non videmus. M. Tullius Solem mundi mentem & temperationem appellat; & vetustissimi illi Sacerdotes Ægyptiorum, ut diximus, moderatorem hieroglyphicè significaturi, *oculum & sceptrum* facere soliti sunt. Homericum illud *ἥλιος ὁ ὅς πᾶν ἐφοεῖ, καὶ πᾶν ἐπακύνει*, secutus Maro ait:

Sol qui terrarum flammis opera omnia lustras.

Sic omnia lustrat, temperat, moderatur Deus; qui proinde meritò *Mundi oculus & Sol* appellatur. Quem Iacobus vocat *Patrem luminum*, cuius oculis *omnia nuda & aperta* testatur Paulus. Quæ etiã de causa oculi, in diuinis litteris Deo attribuuntur, cum, teste Eucherio, signa sint intelligentiæ, qua bonos & malos speculatur. Nec speculatur tantum ipse, sed etiam alijs, natura duce & monstratrice, manifestissimum esse potest, eum omnia speculari, omnia moderari, omnia iustitia, misericordia & bonitate sua attingere à fine usque ad finem fortiter, & disponere suauiter.

Sap. 8. 1.

I V.

Hunc ergo Solem tam lucidè radiantem, hunc oculum omnia videntem, & regentem, qui non vident, non credunt, non

ve.

verentur, cæci sunt; & tanto cæciōres, si neque necessitatem videndi agnoscunt, atque idcirco, cum ante dicto cæco, non flagitant à Christo, vt videant, cæcitatēque deponant, agnitā præsentia Numinis omnia perspicuè cernentis, & recto ordine gubernantis. Hanc autem præsentiam si vident, iam non fiunt impatientes, neque offenduntur vlla re, præter opinionem, supraque captum illorum, contingente; sed quoties non capiunt, toties cum Dauide exclamant: *Iustitia tua, sicut montes Dei* (hoc est maxima, sicut maximi montes, qui in Scripturis per *montes Dei* intelliguntur) *Iudicia tua abyssus multa*, quæ non potest humanæ mentis acies penetrare. Quod autem non potest suis viribus, diuino auxilio efficit: id proinde, cum dicto cæco, quàm enixissimè est implorandum; cum præsertim, ad cauenda peccata, ad timorem, amorēque, & reuerentiam diuinæ maiestatis, ad omnem deniq; virtutem, ac religionem ipsam exercendam, præcipuum sit fundamentum, Deum credere vbique præsentem, & quidquid vbique geritur, contemplantem, moderantem, statuentem, aut permittentem.

Pfal. 35.7.

Quare, quos maximè amat, illis oculos aperit, vt diuinum oculum, Solis instar, lucidissimum, identidem, tanquam cynosuram, intueantur, dicantque: *Ad te leuaui oculos meos, qui habitas in calis. Ecce sicut oculi seruatorum, in manibus Dominorum suorū. Sicut oculi ancille in manibus Domina sua: ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum.* Qui sic ambulat, non ambulat in tenebris; non offendit, non offenditur, etiamsi rationem non capit; satis est illi, Deum aut fecisse, aut permisisse, omnia intimè lustrantem & æquissimè gubernantem. Qui hoc videt, non est cæcus, etiamsi aliam causam non videt. Exemplo est, qui dixit: *Media nocte surgebam ad confitendum tibi: super iudicia iustificationis tuæ.* Nam media nocte saltem hoc videbat, confitendum esse Deo, super iudicia iustificationis illius quantumuis occulta.

V.

Pfal. 122.2.

Pfal. 118.

Imploratur & impetratur hoc beneficium, aliquando vitæ sanctitate, aliquando oratione, aliquando vltro à Deo ingeritur, vt iustitia eius fiat manifesta. Ob vitæ sanctitatem Iosepho Mariam occultè dimittere volenti *Angelus Domini apparuit in somnis dicens: Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est.* En quantum mysterium cognoscere meruit innocentia! Alius sic orauit: *Seruus*

VI.

Matth. 1.20.

Pfal. 118.

uius sum ego : da mihi intellectum , vt sciam testimonia tua: Et. Iudicia tua doce me. Orauit & impetrauit. Petrus Damiani sic à parentis sui Damiani nomine vocatus , genere , religione , Cardinalatu , sanctitate , scriptis libris , & plurimis epistolis , valde nobilis , memorat , fuisse hominem virtutibus multis exornatum , sed præcipuè religione erga Deum , atque erga proximum , charitate , singulari , qui nullum sinebat abire à se , sine stipe , egenum . Ita sentiebat alienam miseriam , vti suam ; cum vnumquemque , vti se alterum , æstimaret . De illius vestibus nudi tegebantur , de illius mensa saturabantur famelici ; illius hospitio reficiebantur fatigati . Talis erat in hominum sermone , talis in oculis Dei . O quàm infirmæ sunt res humanæ ! Nemo tam innocens est , qui non possit in noxam cadere . Et sæpe in peccatum labuntur , qui videbantur stetisse , instar columnarum . Igitur iste bonus (cuius nomen omittit author , dum crimen prodit) qui antè sua solebat alijs donare , Auernali tentatione , eò abreptus est , vt iam raperet aliena . Nam porcum abegit , aut errantem excepit , immò interceptit , atque , ne inueniretur , in abstrusissimam speluncam clanculò inclusit . Hoc agit reorum , & maximè furum conscientia , quæ lucem odit ; quando erubescenda fecit , abscondendo offendit , se peccauisse . Rarò tamen non erumpunt etiam in hominum notitiam facinora , ne dum , vt Deo occultentur . Quare etiam hîc diuinus oculus vigilauit ; sed abigeus non considerabat , neque se videbat videri : vt videret , diuina misericordia fuit . Quàm verè dixit Seruator : *Beati misericordes , quoniam ipsi misericordiam consequentur !* Nam & hunc misericordem noluit Deus , etiam postquam excidit gratia , sine gratia perire . Errantem igitur ouem quæsiturus bonus pastor Christus denuo induit habitum pauperis . & crine incomposito ac demisso sordidatus stipem petit , à misericorde fure . O quantum est assueuisse liberalitati in pauperes ! In paupere , hospes excipitur ipse Deus ; quem proinde , sub veste pannosa , etiam iste excepit pecudis abactor , more ceterorû , in lares ductum . Nec satis fuit , excepisse domo ; sicut olim Abraham peregrinis solebat lauare pedes ; ita iste , qua parte sordidissimum putabat , lauare institit . Itaque ad caput oculos adiecit . Sed antè tondendum , quàm abluendum arbitrabatur . Quod dum suis manibus facit , dum iam frontem , iam tempora , iam occiput , ambit forfice , resecto capillitio , videt in auersa parte oculos emergere , propè Ianum ratus , qui antrorsum , ac retrorsum fingi-

tār oculatus. Admirari primū, postea obstupescere, deinde & cohorrescere cæpit; nec potuit abstinere interrogatione curiositatis. Interroganti quid hoc prodigij, vel monstri esset, respondit pannofus hospes: *Ego sum Iesus, cui nihil est absconditum. Hi oculi, pecus à te abactum, & in specum detrusum conspexerunt: his displices, qui anterioribus antehac placuisti: his te aspicio, quia à te auersus licet, tamen video, quidquid agis.* Cum dicto videri desijt, sed non desijt tonsorem suum instruere, tacitis cogitationibus, stimulatū. Ille enim vbi tam manifesto signo cognouit, facinus suum à diuinis oculis conspectum, erubuit, fleuit, & penitentiā diluit maculam, quam habendi cupiditate collegit.

Plena est hæc historia documentis; sed ego, è plurimis, pauca selegisse, contentus ero. Non deducam enim quantam Deus clementiam exhibeat clementibus, & quàm sit liberalis erga liberales; quantàmue eius benignitati ianuam aperiat, qui pauperibus aperit suam domum; dicam, quantorum malorum causa sit cæcitas animi, arbitrantis, se à Deo non videri; nec illud possum omittere, quod Christus fecit, dum oculis prodigiosis, oculos alteri vel dedit, vel aperuit, cæcitatēque ademit. Qua adempta, verè ille vidit, Deum esse oculum omnia videntem, & Solem mundi omnia illustrantem, cuius & lux, & potentia vbique est diffusa; immò (quòd in Sole hoc corporeo non est) qui ipse, secundum suam substantiam, *vbique, totus diffusus est*, vt S. Cyprianus ait: sicut anima hominis in corpore vbique tota est. *Nunc quid non calum, & terram, ego impleo? dicit Dominus*, apud Ieremiam. Et Paulus, *vnus*, ait, *Deus, & Pater omnium, qui est super omnia, & in omnibus nobis.* Verè ergo est *Emmanuel*, hoc est, *Nobiscum Deus.* Quem nobiscum esse, cæci isti non vident; non toties percussuri, si oculos haberent, apertos.

Hæc enim cognitio cogitatioque longè est efficacissima, ad homines à peccando absterrendos, ob reuerentiam diuinæ debitam maiestati. Cur longè à peccatoribus salus? quia iustificationes tuas nō exquisierunt, ait Propheta. Multa peccata locū certū exigūt, latrocinij siluæ, adulterijs lustra, ebrietati tabernæ vinariæ, alijs vitij alia loca eliguntur: quem locum eliget peccaturus, in quo non conspiciatur à Deo? ibit in militiam, quo mitti solent discoli? at & ibi est Dominus exercituum. Proficietur in alias nationes, ad Gallos, Italos, Hispanos? at & ibi est Deus. Fugiet Viennam?

VII.

S Cyprian. I.
quòd Idola
dij non sint.
Iere. 23. 24.
Ephes. 4. 6.

VIII.

Psal. 118.

ac

at ibi & Cæsar, & Deus est. Quæret Garamantes & Indos? iam ante ibi est Deus. *Quò ibo à spiritu tuo, ait David, & quo à facie tua fugiam? Si ascendero in calum, tu illic es: si descendero in infernum, ades. Si sumpsero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris; etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Assonat Iob his verbis: *Excelsior celo est, & quid facies? profundior inferno, & unde cognosces? longior terra mensura eius, & latior mari.* Subscribit Apostolus, qui affirmat, se, *huius rei gratia, flectere genua sua ad Patrem Domini nostri IESU Christi, cuius rei gratia? Ut possitis, inquit, comprehendere, cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum;* per quas dimensiones Dei Omnipræsentiam explicamus; immò intelligimus etiam per *Longitudinem*, Dei, pænitentiam peccatoris per tot annos expectantis, longanimitatem & patientiam; per *Latitudinem*, eius diffusissimam charitatem, qua etiam ipsos suos complectitur inimicos; per *Sublimitatem* gloriæ celsitudinem, quam diligentibus se præparauit; per *Profundum* damnationem & miseriarum abyssum, in quam impios præcipitabit.

I X.

Absentiuo hero, seruus fit audacior; cum autem ille redit domum, vela malitiæ contrahit. Quis, in præsentia Iudicis pro tribunali sedentis, & extrema supplicia minitantis, audeat eius legem transgredi, iussa negligere, immò omnia, illius ingratijs, & illi contraria perpetrare? quis, in conspectu regis amplissima præmia proponentis, mandata leuissima detrectare? Multò intolerabilior audacia est, Deo præsentem, & inextinguibiles flammam intentante, easque vel iam statim potente immittere, sanctissimas eius leges præuaricari; aut sempiternæ gloriæ præmia aspernari. Siquidem & naturalis ratio, & supernaturalis fides docet, eum nobis esse præsentissimum, & coniunctissimum, nec tantum è cælo nos prospicere & gubernare, sed etiam intimè inspicere omnes nostras cogitationes, omnia desideria, omnia vota, omnes spes & amores, omnes timores & rancores, omnes affectus, omnium renes & corda perferutari. Si enim infinitus est in substantia, debet etiam infinitus esse in extensione & præsentia; & adeò non tantum in cælo, sed in omni omnino loco, in omni spacio, & in omni re existente existere; vsque adeò, vt nullares tam magna sit, quam substantia sua non impleat, nulla tam parua, in qua non totus inueniatur; neque vlla res tam nobilis aut

aut vilis, nullus locus tam amplus aut angustus, in quo non Deus & tota substantia virtusque illius existat. Hinc ille: *Non longè est ab unoquoque nostrum: in ipso enim vivimus, & mouemur, & sumus.* Act. 17 28.

In ipso tanquam in efficiente, tanquam in basi & vase capiente, tanquam in sede & fundo sustentante, tanquam in aëre conservante, tanquam in domicilio protegente, & tanquam in fundamento firmissimo, teste S. Dionysio. Itaque præsentia Dei non exigit tantum potentiam & inspectionem, sed etiam intimam coniunctionem; quam qui agnoscit, velut clypeo se munit, quo omnes Sancti in huius vitæ militia sunt vsi. Hinc enim Apostolus ait: *Ut possitis comprehendere, cum omnibus Sanctis; omnes enim Sancti præsentiam, & immensitatem Dei comprehenderunt. Quin & ipsi Ethnici, quod meritò ruborem iniiciat Christianis. Nam Seneca est illud præceptum: Sic cum Deo loquere, quasi homines audiant: sic cum hominibus, quasi Deus te audiat.* Et Thales septem Græciæ sapientum vnus dicebat: *homines sibi persuadere debere, Deos omnia cernere, Deorumq; omnia esse plena, ut coram illis castè & sanctè vivant.* Qui etiam rogatus, num facta iniqua Deos laterent? respondit: *Ne cogitata quidem, secretis enim cogitationibus cœlesti Numen adest, & interest.* S. Dionys. l. de diu. nom. c. 1. & 10. Ephes. 3, 16.

Quare, qui hanc fidem habet, potest Deum debetque in omnibus rebus credere præsentem, nõ tantum tanquam in effectu, vestigio, atq; imagine; sed etiam vt ibi re ipsa latent, & velut velo tecti; cum sint omnes creaturæ veluti sipariũ & velamen Sancta-sanctorum tegentia. Si quis Principem sciret, post tapetia absconditum, aut, vt olim post cortinas ac velum Iudicem, an auderet contra eum loqui? Et loquuntur homines contra Deum, post, & in omnibus creatis rebus existentem? *En ipse stat post parietem nostrũ, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos;* Cant. 2. 9. audit omnia, videt omnia, arbitratur omnia. Iubebat Alphonfus Arragoniæ Rex, sub tentorio, consistens militem, extra tentorium de se malè loquentem, longiùs recedere, eò, vbi à rege non audiretur. An non iubet & Deus homines linguam compescere vibratam in eum, sub omni creatura, consistentem? Et quò ibit homo, vt Deus non adsit? nõ audiat? Nusquam ergo maledicendus, vbique est benedicendus; cum in omni loco, mentis intuitu eum contemplationeque, possimus cognoscere præsentem. Si quis irascentem, si blasphemantem, si digladiari, rixari, latrocinari, calumniari volentem introdu-

duceret in templum, & id, coram venerabili Eucharistia, coram altari, dum sacra hostia populo sublimis ostenditur, facere iuberet, an nō iram & cæteros affectus temperaret? quis enim ibi ausit talia perpetrare? quis, si Eucharistiam in lingua haberet, blasphemare, præsumeret? At, sicut Christus in hostia, ita Deus in lingua & quavis natura præsens est, licet non appareat oculis corporis. Vbi autem Deus, ibi tres sunt Personæ, cum tota potentia, sapientia, bonitate, iustitia, maiestate; immò magis præsens est, quàm res ipsa sibi sit præsens ipsi. Res enim non est tota in singulis suis partibus, neque vna pars præsens est alteri, at totus Deus omnibus creaturarum omnium partibus præsens est intimè, & extimè, vt res omnes, & totus mundus in illo sit, sicut spongia in mari intimè eo penetrata, & extimè circumfusa; item sicut globus crystallinus luce Solis & perfunditur intus, & extra circumfunditur. Vsq̄ue adeò velut diligens Pædagogus vbique occurrit Deus, nec finit suos alumnos ex oculis suis elabi: sequitur, præcedit, latus cingit, manu ducit.

X I.

Simeon Me-
taphr. apud
Sur. 1. Febr.

Hoc est magnum spiritualis vitæ fundamentum: hoc facit, vt Deus ametur, vt timeatur, vt illi nos intimè coniungamus, & à peccato resiliamus. Cum Ephræm Edessæ moraretur, Styx cum per mulierculam in vicinia habitantem oppugnauit. Cū enim ille sibi ipse prandium coqueret, illa è vicina domo & fenestra non curiosè tantùm, sed etiam meretriciè introspiciens, dixit: *Benedic Abba*, cui ille eo, quo decebat habitu, gestu & sermone; *Dominus tibi benedicat*, inquit. Tum illa rursus, cum petulanti risu: *sed quid tuo cibo deest?* Mox ille: *Tres lapides, & parum luti, vt hæc obstruatur fenestra.* Non obturatum erat os mulieris, quæ subiecit: *Insolentem te fecit, quòd prior compellauit: Ego verò volo tecum dormire.* Dubium an hæc impudentia femina potius, quàm sancti viri prudentia sit admiranda. Nam quasi in facinus consentiret, ita cæpit de conditionibus agere. Arrectis illa auribus petit conditiones. Tum Ephræm, si tibi vis, inquit, dormire mecum, vbi tibi dixerò, fieri potest, quod petis. Quærit illa locum: *Non alio*, inquit Ephræm, *loco tecum congruediar, nisi in medio ciuitatis.* *Sed non*, inquit illa, *pudore & rubore aperte afficiemur à videntibus hominibus, si sic nos taceamus in medio?* *Capta est mulier, quæ voluit capere impatientem animam, & inexpugnabilem, vt quæ ne hoc quidem potuerit cognoscere, quod dicit Salomon:*

mon: Oculi Domini Altissimi, sunt innumerabilibus partibus sole splendiores, qui intuentur omnes vias hominum. Cum statim itaq; velut ansam apprehendisset vir praeclarus, contra intulit: Si ergo hominum iudicasti oculos satis esse ad pudore afficiendam animam, & à mala actione abducendam; Dei oculos, qui omnia intuentur, tam quae clam, quam quae aperte fiunt, non multo magis verebimur, & extimescemus, & à re mala abstinēbimus! qui semper nobiscum habitantem in nobis excitat conscientiam, & ex ea nobis reservat tormenta, quae fines non accipiunt? Haec suffecerunt non solum ad meretricem persuadendam, ut abstineret ab improba in eum libidine; sed ut priorum etiam eam malorum poeniteret, atq; adferret mutationem totius vitae & sententiae. Statim itaque accedens, & humi procidens, & sacros illius pedes tangens petit veniam à ratione alienissima cupiditatis, impudicę, & intemperantis propensionis. Et ne, cum veram & germanam attulisset poenitentiam, à via, quae fert ad salutem, aberraret, eum ducem & magistrum voluit accipere. Ille autem (quomodo enim cum esset ille Ephraem, non erat talibus pariturus petitionibus, & ea, quae par erat admoniturus?) ne rursus ambularet, ut cum diuino dicam Hieremia, post cogitationes cordis sui mali, neq; contemneret, ita ut vias priores repeteret, praecipit egregie, eamq; in mulierum includit monasterio, quae virutis curam gerebant: & tandem, cum eam, quae à via recta illum volebat abducere, ipse à via mala potius conuertisset, iustitia fructum habuit illam conuersionem.

Vtinam, sicut Ephraem huic Sireni oculos dedit, quibus Deum videret praesentem, & à fœditate sua reuocaretur, ita & ego hodie plurimis dare possem; quàm multa, hoc tempore, peccata impedirem? quàm multas nefarias voluptates euertirem, aut saltem frænarem, ut, quod Dionysius dixit, Mel istud vix summo digito, ne dum caua manu gustandum esse arbitrantur? In sceleribus, Deo contempto, ait S. Chrysostomus, homines formidamus: & homine praesente, nemo scortaretur, sed licet maiorem in modum libidine flagraret, affectus tamen violentia, pudore hominum vinceretur. Cum autem Deus videat; non modo adulterantur, non modo scortantur, verum & alia longè grauiora & ausi sunt, & audent. Nonne hoc vel solum satis esset, quo calitus innumeris peteremur fulminibus? Hinc omnia orta sunt mala, quòd scilicet in rebus turpibus non Deum, sed homines timemus. Quàm multa inhonestè fiunt, in locis clandestinis, quæ in foro, aut plateis, aut vllò

XII.

S. Chrysof.
in 1. Cor.
cap. 4. v. 3.

alio oculo praesente, nunquam committerentur? Qui Bacchanalia viuunt, laruas induunt; laruis tecti, tota vrbe discurrent, more Lupercorum, immò insanorum. Noui Medicum etiam penicilli colorisque magistrum, qui iuueni Studiofo, Bacchi festo, insanire cupienti, cum iuberetur colorem in faciem inducere, ut in laruae vicem pictus non agnosceretur, intincto in merissimam aquam penicillo, pingere coloribus se eum simulauit; cuius tamen totus, haud minus quam antè, vultus inuariatus agnoscebatur. Ille autem iam tum insanus, non consulto speculo, se coloribus in daemone deformatum ratus, tota vrbe, veste peregrina, straminea, & ridicula indutus Manadis ritu, vagabatur, omnium se exponens cõtemptui & cachinnis. O quam postea ludus illi acerbis videbatur, quo se se palam stultitiam insaniamque professum rescuiuit, sensitque verè, extrema gaudij luctum occupare! Nunquam sic insanisset, si sciisset se, facie non coloribus oblita, ac mentita, sed nuda & vera nosci.

XIII.

Non insanires, & tu, ô homo, si te agnosci crederes, ac agnoscit te, etiam sub larua, & sub Orci galea, Deus. Cur ergo tactus petulantes, cur gestus impudicos, cur amplexus inhonestos, palam, ostendis? te ipsum Deo ostendis. *Cum à Susanna egressa essent puella, surrexerunt duo senes, & accurrerunt ad eam, & dixerunt: Ecce ostia pomarij clausa sunt, & nemo nos videt, & nos in concupiscentia tui sumus. Addiderunt & falso accusandæ minas: ad quas ingenuit Susanna, & ait: Angustia sunt mihi vndiq;: si enim hoc egero, mors mihi est: si autem non egero, non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absq; opere incidere in manus vestras, quam peccare IN CONSPECTV DOMINI.* Lucretia olim,

Lit. lib. 7.

quamuis Lucretia, in simili certamine constituta, cessit, quia non tam *Conspectum Domini*, quam Collatini mariti sui est reuerita. O quid non audetur, cum auditur: *Ecce ostia clausa sunt, & nemo nos videt!* Immò est, qui videat. I, quare angulos, sectarotenebras & latebras, in summa & ima domo, sub tecto & in stabulo, in culina & cella, in cubiculo & triclinio: vbiq; est Deus: vbiq; te videt. Quod si volueris considerare, non fines te contaminari. Quin, si vel solùm te esse putes, ibi tuus est Angelus, & quod plus est, ibi tuus est Deus: videt te, etsi tu eum non vides; similis puero, qui cum manu oculos suos tegit, arbitratur se ab alijs non conspici; ita tu, quia in tenebris nihil vides, existimas,

te

te quoque à Deo non videri: sed falleris, videt non videntem. Hæc seriò cogitans, libenter, cum Assyrio illo Isæo, ab illicitis aspectibus ad Philosophiam traducto diceres: *Desi laborare ab oculis.* Video vtilia, video me videri, idcirco non facio, quod, pudor sit, videri.

Tu quoque ades, simulate Catholice, qui dum in vrbe es Catholica, & inter Catholicos, prohibitis diebus carne abstines, quibus tamen vesceris, quando inter hæreticos versaris. nempe tunc nullus Catholicus te videt? at Deus videt. Quin inter ipsos hæreticos tanto constantius, exemplo Eleazari illius, repudiatis vetitis cibis, tibi religio esset profitenda. Quid iuuat, in Bauaria, adire templa Catholica. qui alibi, sine vlllo scrupulo, immò verè etiam sine religione, non fana modò, sed etiam *canam* adis hæreticorum? Non videt te ibi Princeps, non magistratus tuus, at Deus videt; qui vnus tibi debet esse instar omnium Principum, Regum, ac Imperatorum. *Oculus Dei simul vniuersa cernentis*, ait S. Augustinus, *non abdita locorum, non parietum septa secludunt; nec solum ei acta & cogitata, verum & agenda & cogitanda sunt cognita. Ista vera scientia summi Iudicis, iste est tremendus aspectus, cui peruium est omne solidum, & apertum omne secretum: cui obscura clarent, muta respondent, silentium confitetur, & sine voce mens loquitur.*

Tu quoque qui absentes rodere, eorumque facta calumnijs lacerare non vereris, in te, & ad Deum tibi vbiq; præsentem reuertere. Non audit ille, de quo loqueris? si audiret, ei, verso stilo, etiam adulareris: nunc mordes & laceras absentem, & non audientem. At audit videtque Deus; cuius tam acutus est oculus, vt etiam te videat domi ante speculum in crinibus superbientem, falsas rationes, infames libellos scribentem, in ipsa nocturna caligine, tecta aliena conscendentem, cistas refringentem, alienæ pudicitie insidiantem; denique in ipsum cor & affectum tuum introspicit, concupiscentias tuas sceleratas omnes spectat, & numerat: scit, cum tu à tot maritis accusaris, eunuchum de adulterio non accusari. Adhucne tam impudens eris, vt non resipiscas? Resipisces, si cæcitatem deponas, & Deum vbiq; præsentem sapius certiusque, quàm Solem istum aspicias; aspicies, si ad Christum, instar cæci Hierichuntini, quantis maximis & vocibus & affectibus clames: *Domine, vt videam*; tunc enim quid, quid, vel tibi, vel alijs, accidat, etiam cum Moyse clamabis: *Date*

XIV.

S. Augustin.
serm. 2. de
Temp.

XV.

Deuter. 32. *Magnificentiam Deo nostro ; Dei perfecta sunt opera , & omnes viæ eius Iudicia.*

XVI,

Vt igitur exactè præsentiam Dei intelligas, sequentia, in compendio perpende. 1. Deum omnibus rebus spiritualibus, corporalibus, in cælo, terris, orco præsentem esse. 2. Ita esse omnibus rebus præsentem, non sicut rex per hunc legatum hic, per alium alibi est, sed vt totus, & secundam omnes perfectiones suas, in singulis existat. 3. Sicut rupes immota, & in se eadem præsens est aquis defluentibus, & attigit præterlapsas, & venturas excipiet; ita Deum, in se immutabilem atque æternum, præsentem esse omnibus rebus, etiam præteritis & futuris. Non est enim, in Deo præteritum & futurum, sed vnicum & indiuisum præsens.

Rom. 1. 20.

4. Tribus modis Deum præsentem posse cognosci, ratione naturali, ex principijs naturæ lumine cognitis (*Nam inuisibilia Dei à creatura mundi, per ea, quæ facta sunt, intellectu conspiciuntur, & vel Ethnicus dixit: Iouis omnia plena*) ex lumine fidei supernaturali; imaginatione quadam, sed per fidem correctâ, ne speciei corporeæ, nimium tribuatur. 5. Per Eucharistiam præsentem cognosci. 6. Per ipsam etiam Incarnationem, nam ideò Deus factus est homo, vt præsentiam eius meliùs conciperemus. Vnde *Emmanuel*, hoc est, *nobiscum Deus*, vocatur Messias. 7. Non sufficere, vt intellectu præsentem Deum cognoscamus, nisi illi etiam voluntatem atq; nos totos vniamus, tanquã primo principio nostro, Creatori, Conservatori, Gubernatori, in quo vivimus, mouemur, & sumus; item tanquam Redemptori, Iustificatori, Iudici, & Glorificatori: quæ omnia miros motus efficiunt; sicut & si cogitemus, nos ei adesse, tanquam seruos Domino. *Sicut enim oculi seruorum in manibus Dominorum*, ita oculi nostri debent ad Deum esse. Quin velut Magistro & Doctore discipulus & Benefactori cliens semper cupit adesse, ita nos Deo. Denique Deum in se & alijs præsentem & operantem, qui cogitat, vult & ipse cum eo operari, & tanquam Cyrenæus Crucem cum Christo gestans, ei se vnit & conformat. Qui autem in studijs, negotijs, rebus aduersis, Dei obliuiscitur, suæ salutis obliuiscitur, & cæci instar, in foueã cadit perditionis. Tractat hoc argumentum piè & eleganter Antonius Gaudier Societatis nostræ Sacerdos: & passim perurget Antonius Sucquet, in *Via vitæ æternæ*; solide autem, more suo, Leonardus Lessius, qui nobis magnam, in hoc argumento, meditandi materiam suppeditauit: quæ

Isa. 7. 14.

Psal. 122. 2.

Anton. Gaudier in libello de Dei præsentia. Less. de Diuin. Perfect.

Tractat hoc argumentum piè & eleganter Antonius Gaudier Societatis nostræ Sacerdos: & passim perurget Antonius Sucquet, in *Via vitæ æternæ*; solide autem, more suo, Leonardus Lessius, qui nobis magnam, in hoc argumento, meditandi materiam suppeditauit: quæ

quæ sanè efficacissima est ad homines à peccato auertendos. Sancti, in cælo, quia Deum semper præsentem intuentur, amore eius exardescunt, & impeccabiles efficiuntur. In terris quoque, quò quis magis Deum præsentem videt, minùs peccat. Quin sic, ut cera fluit à facie ignis, sic lachryma peccatoris à facie Numinis. Ter Dominum Petrus negauerat, putasses filicem factum: at conuersus Dominus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat: quia prius quàm gallus cantet, ter me negabis: Et egressus foras Petrus fleuit amare. Tanti refert vel videre Dominum, vel à Domino videri. Vrgere præsentia Turni, dixit ille: magis utiq; vrgere debet præsentia Dei.

Luc. 22. 62

C A P V T V I I I .

Deum non solum ubiq; esse, & omnia videre, ac regere, sed etiam Beneficentiam Iræq; pariter exercere, in Mundo, debere: & quis inde fructus hauriatur?

Rimus videndi & ad domicilium veritatis ascendendi gradus est, Deum ubique præsentem & omnia videntem intelligere; sed non in eo manendum est. Qui enim tantum intelligit Deum ubique existentem omniâque intuentem, adhuc nec amat, nec metuit, nisi accedat causa amandi atque metuendi. Ad alterum igitur gradum enitendum est, qui est, non solum perspicere animo, quòd vnus sit Deus summus, infinitus, immensus, supra omnem hominum captum sapiens; sed etiam, quòd summè Bonus & Iustus; cuius potestas ac prouidentia non solum effecerit à principio Mundum, sed etiam in posterum gubernet. Quid enim prodest, consentire, vnum esse summum Deum, & non credere, gratificari eum cuiquam, nec irasci, sed securum & quietum immortalitatis suæ bonis perfrui? Etenim si est Deus, ait Lactantius, ubiq; prouidens est, ut Deus; nec aliter ei potest diuinitas attribui, nisi & præterita teneat, & præsentia sciat, & futura prospiciat. Adeò ut qui prouidentiam tollit, etiam Deum neget esse; & qui Deum esse profitetur, etiam prouidentiam simul esse concedat. Alterum enim sine altero, nec esse prorsus, nec intelligi potest. Prouidentem autem

I.

Lib. de Ira Dei. c. 9.